

# MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO NHẬN THỨC VỀ HOẠT ĐỘNG BỒI DƯỠNG CỦA GIÁO VIÊN TRUNG HỌC PHỔ THÔNG Ở ĐỒNG NAI

ThS. NGUYỄN VĂN TOÀN

Trường THPT Long Phước, Đồng Nai

## 1. Đặt vấn đề

Để hội nhập quốc tế thành công thì vấn đề đầu tiên cần phải chú trọng là nâng cao trình độ học vấn và nhận thức cho con người ở mọi lĩnh vực, trong đó giáo dục đóng vai trò hết sức quan trọng.

Ngày nay, các quốc gia trên thế giới đều coi trọng phát triển giáo dục vì giáo dục là chìa khóa của sự thành công trên con đường phát triển và hội nhập của quốc gia đó. Đảng ta cũng hết sức quan tâm tới sự phát triển giáo dục, coi giáo dục là quốc sách hàng đầu nhằm đào tạo nên những thế hệ trẻ "vừa hồng vừa chuyên" cho đất nước. Một trong những nhiệm vụ quan trọng của nền giáo dục nước ta nói chung và tỉnh Đồng Nai nói riêng là nâng cao nhận thức về hoạt động bồi dưỡng của giáo viên THPT. Đây cũng chính là vấn đề mà chúng tôi muốn đề cập đến trong bài viết này.

## 2. Thực trạng nhận thức của đội ngũ giáo viên THPT tỉnh Đồng Nai về hoạt động bồi dưỡng giáo viên

Để tìm hiểu thực trạng nhận thức của đội ngũ GV THPT về hoạt động bồi dưỡng GV, chúng tôi đã tiến hành điều tra 200 CBQL-GV các trường THPT ở tỉnh Đồng Nai và rút ra một số kết luận như sau.

### 2.1. Chưa ý thức cao về hoạt động tự học, tự bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ

Những năm qua, công tác bồi dưỡng giáo viên THPT ở đã góp phần quan trọng vào những thành tựu của ngành giáo dục, đưa đất nước ngày càng phát triển. Làm sao để đào tạo được một thế hệ đầy tài năng cho đất nước là một câu hỏi lớn đối với các nhà quản lý ở trường THPT nói riêng và của ngành giáo dục Đồng Nai nói chung. Thế nhưng, kết quả điều tra cho thấy, đã có rất nhiều thầy, cô giáo lại không hiểu được vai trò quan trọng này, dẫn đến tình trạng thụ động trong việc tự học, tự bồi dưỡng để nâng cao kiến thức chuyên môn nghiệp vụ của mình.

Ngoài ra, các thầy, cô giáo đôi khi có tư tưởng tự hài lòng với những kiến thức đã thu được khi còn ngồi trên ghế nhà trường đại học. Cách nghĩ này hoàn toàn sai lầm và xa rời thực tế. Số liệu điều tra cho thấy, hiện nay, rất ít giáo viên THPT có ý thức nâng cao trình độ bằng việc học cao học theo đúng chuyên ngành của mình hay tham gia các lớp bồi dưỡng khác, họ luôn có tâm thế "an phận thủ thường", điều này có tác động tiêu cực đến học sinh THPT nói riêng và thế hệ

trẻ tương lai nói chung.

Sự nhận thức yếu kém về việc tự học, tự bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ không chỉ phụ thuộc vào bản thân các GV THPT mà đôi khi bị tác động bởi các nhà quản lý giáo dục. Hiện nay, một số CBQL trực tiếp ở trường THPT chưa ý thức tốt về việc tự học, tự bồi dưỡng. Điều này có ảnh hưởng rất lớn đến tâm lý đội ngũ GV trong việc nhận thức về công tác bồi dưỡng, tự bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn.

Bảng 1: Thực trạng nhận thức của CBQL và giáo viên THPT về hoạt động bồi dưỡng giáo viên

TT	Nhận thức về quản lý hoạt động bồi dưỡng GV THPT trong bối cảnh mới	Mức độ đáp ứng (%)			
		Tốt	Khá	Trung bình	Yếu
01	Nhận thức về vai trò, ý nghĩa của hoạt động bồi dưỡng trong bối cảnh mới	21,5	25,6	45,6	7,3
02	Nhận thức về sự thay đổi các yếu tố của quá trình dạy học (mục tiêu, nội dung, phương pháp, phương tiện, môi trường giáo dục...)	20,5	29,7	41,3	8,5
03	Nhận thức về tính đa dạng và hiệu quả của các hình thức bồi dưỡng, đặc biệt là tự bồi dưỡng.	15,7	26,8	49,2	8,3
04	Nhận thức về cách thức tổ chức tiến hành bồi dưỡng	16,5	29,4	48,7	5,4
05	Nhận thức về cách thức triển khai đánh giá kết quả bồi dưỡng	15,6	28,1	50,2	6,1

### 2.2. Chậm đổi mới phương pháp dạy học

Ở trường THPT, ngoài một số CBQL và GV thực sự có năng lực, số không nhỏ còn lại vẫn bị hạn chế về năng lực quản lý và nghiệp vụ sư phạm. Họ ít quan tâm tới việc tiếp cận các thiết bị dạy học hiện đại hay cải tiến đồ dùng dạy học để có những giờ dạy có chất lượng, giúp học sinh dễ hiểu, dễ nhớ bài. Dạy học theo cách áp đặt kiến thức, chậm đổi mới phương

pháp không giúp học sinh hình thành được một nhân cách, một con đường tiếp cận tri thức tốt để sau này các em có thể tự tin bước vào đời

Chính sự thiếu nhận thức về việc tự học, tự bồi dưỡng dẫn đến tình trạng nhiều GV THPT chậm đổi mới phương pháp dạy học, không kịp thời lĩnh hội những phương pháp mới, hầu như họ chỉ dùng một phương pháp truyền thống là “đọc – chép”.

Ngoài ra, ở các trường THPT hiện nay, không ít GV chưa có ý thức tự thiết kế một bài giảng hoàn chỉnh, mà chủ yếu sưu tầm trên mạng hoặc chép của đồng nghiệp rồi chỉnh sửa lại để dạy cho học sinh. Ngược lại, một số GV lại quá lạm dụng việc ứng dụng công nghệ thông tin vào bài giảng nên biến việc “đọc – chép” thành “nhìn – chép”. Nhiều GV chỉ giảng lí thuyết suông mà không có phần ứng dụng thực hành vào bài giảng, từ đó luyện kĩ năng tự học cho các em. Điều này dẫn đến tình trạng học sinh cảm thấy hết sức nhàm chán khi tiếp thu bài giảng, mất hứng thú học tập.

Ngoài ra, việc đánh giá kết quả học tập còn nhiều bất cập, làm nảy sinh tình trạng dạy thêm học thêm tràn lan. Dạy thêm, học thêm thực chất là nhồi nhét kiến thức vào đầu học sinh một cách rập khuôn, máy móc. Chính điều này làm cho các em mất niềm tin vào bản thân mình, đặt các em vào vị thế luôn luôn phụ thuộc vào GV. Phương pháp giảng dạy này mang tính độc đoán và áp đặt, học sinh thường chấp nhận tuyệt đối những kiến thức từ thầy, cô và sách giáo khoa, rất ít tự tìm tòi, suy nghĩ độc lập, chất vấn, thảo luận, phát biểu ý kiến, và khám phá những gì phù hợp với sở thích của mình.

### **2.3. Hạn chế trong tiếp cận đổi mới chương trình và sách giáo khoa**

Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm đến việc đổi mới chương trình và sách giáo khoa cho từng giai đoạn để phù hợp với nền giáo dục hiện đại. Lần đổi mới chương trình và sách giáo khoa cho các cấp học, trong đó có THPT gần đây nhất là năm 2008 đối với chương trình và sách giáo khoa cho lớp 12.

Chương trình phổ thông của Việt Nam hiện nay nặng về việc dạy chữ, ít chú trọng đến việc dạy người, dạy khả năng giao tiếp và sáng tạo. Học sinh chúng ta chỉ biết học, ít có thì giờ vui chơi, tập luyện thể thao và phát triển những khả năng quan trọng khác như sự chủ động, tự tin, khả năng suy nghĩ độc lập, tìm tòi, khám phá, thảo luận, phát biểu ý kiến. Nội dung kiến thức trong sách giáo khoa nặng về lí thuyết (nặng về ứng dụng), học sinh dễ quên những kiến thức không đáp ứng như cầu thời đại và sở thích cá nhân. Môi trường học tập thiếu những hoạt động nhóm mà học sinh làm chủ, từ đó các em không phát huy được khả năng giao tiếp...

Vi vậy, một vấn đề đáng quan tâm đối với các nhà quản lí giáo dục và toàn xã hội hiện nay là giúp đội ngũ GV thay đổi khả năng tiếp cận, lĩnh hội và ứng dụng một cách linh hoạt chương trình và sách giáo khoa. Bởi vì giáo viên là người đóng vai trò trực tiếp trong việc truyền đạt những nội dung mà chương trình và sách giáo khoa mới đề cập cho học sinh

Từ thực trạng nêu trên, chúng tôi xin đề xuất một số giải pháp sau.

### **3. Một số giải pháp nâng cao nhận thức về công tác quản lí hoạt động bồi dưỡng giáo viên tại tỉnh Đồng Nai**

#### **3.1. Nâng cao nhận thức về các hình thức bồi dưỡng, đặc biệt là tự bồi dưỡng giáo viên THPT**

Bồi dưỡng và nâng cao nghiệp vụ cho đội ngũ GV phải bắt đầu từ việc hình thành nhận thức đúng đắn của GV về sự đa dạng và hiệu quả của các hình thức bồi dưỡng, đặc biệt là tự bồi dưỡng để họ thấy được điều ấy là cần thiết và nhận ra những yếu kém của mình cần khắc phục.

Muốn thực hiện được điều này cần thay đổi nhận thức của đội ngũ GV về mọi mặt. GV phải tự tìm tòi, sáng tạo cái mới trong việc dạy học để tạo hứng thú học tập cho học sinh. Mỗi GV đứng trên bục giảng phải thật sự có tâm huyết với nghề, có lòng yêu mến học sinh để không bị tha hóa về nhân cách trong thời buổi kinh tế thị trường. Làm được điều này, người GV sẽ thổi hồn mình vào mỗi giờ giảng.

Đội ngũ GV là người trực tiếp thực hiện sự nghiệp giáo dục và đào tạo tại chỗ. Vì vậy, phải làm sao để họ nhận thức đầy đủ vai trò, ý nghĩa của hoạt động bồi dưỡng, về cách thức tiến hành bồi dưỡng và đánh giá kết quả bồi dưỡng, về tính đa dạng và hiệu quả của các hình thức bồi dưỡng, đặc biệt là tự bồi dưỡng. Đây là công việc rất to lớn, rất quan trọng, là cái gốc của việc nâng cao chất lượng giáo dục THPT. Có thể coi đây là điểm xuất phát trong việc thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo ở nước ta

Có một vấn đề trọng yếu không kém là đi đôi với việc nâng cao nhận thức về các hình thức bồi dưỡng, đặc biệt là tự bồi dưỡng của GV THPT tại cơ sở giáo dục, người thầy cần phải trang bị cho mình một cái tâm tốt. Dạy học là để giúp cho học trò của mình có hiểu biết, được trang bị nghề nghiệp, và phải luôn hi vọng học trò mình sẽ giỏi hơn mình, thành đạt hơn mình. Chính tâm niệm đó làm tăng trưởng đạo đức người thầy, củng cố tri thức người thầy, giúp họ lấy được niềm tin và lòng tôn kính nơi học trò thân yêu của mình.

#### **3.2. Nâng cao nhận thức về đổi mới phương pháp dạy học**

Đổi mới phương pháp dạy học là vấn đề không bao giờ cũ đối với người thầy. Người thầy lí tưởng

không chỉ giỏi về kiến thức mà còn phải giỏi về phương pháp, vì thế việc nâng cao nhận thức đổi mới phương pháp dạy học của đội ngũ GV là nhiệm vụ hàng đầu của ngành giáo dục nước ta trong bối cảnh đổi mới chương và SGK sau năm 2015.

Giáo viên THPT phải thay đổi nhận thức về đổi mới phương pháp dạy học theo hướng dạy học phát triển năng lực. Muốn thế, phải xây dựng một hệ thống các năng lực chung và năng lực chuyên biệt đối với nghề dạy học. Ngoài nền tảng văn hóa chung, người thầy giáo phải có kiến thức bộ môn và nghiệp vụ sư phạm vững vàng, đồng thời phải là người sáng tạo, năng động, tự học suốt đời, chấp nhận thực hiện sứ mệnh đào tạo, bồi dưỡng theo các yêu cầu mới.

Ở các cơ sở giáo dục nước ta hiện nay, đang diễn ra tình trạng “đọc – chép” phổ biến, nhiều thầy, cô giáo không chú trọng đến phần thực hành, thí nghiệm, sử dụng các đồ dùng dạy học, phương pháp dạy trực quan cho học sinh. Để khắc phục tình trạng này, nhà trường cần khuyến khích đội ngũ GV tăng cường các buổi thực hành, thí nghiệm, ứng dụng nhiều đồ dùng dạy học hơn nữa và đòi hỏi GV tìm hiểu các xu thế giáo dục tiên tiến trên thế giới, hiểu biết các nền văn hóa khác nhau; có cái nhìn mới và giá trị mới đối với giáo dục.

### 3.3. Nâng cao nhận thức về việc tiếp cận đổi mới chương trình và sách giáo khoa

Chương trình giáo dục sau 2015 có cách tiếp cận khác với chương trình hiện hành: lấy mục đích cuối cùng là phát triển các phẩm chất và năng lực, không chỉ dừng lại ở kiến thức. Học sinh không phải chỉ có kiến thức mà phải sử dụng được kiến thức đó, nghĩa là có năng lực thực hiện. Đây là biểu hiện cụ thể cho một nền giáo dục thực học. Con người trong giai đoạn tới phải là người hành động sáng tạo, tự chủ, có bản lĩnh vững vàng.

Chương trình lần này đòi hỏi phải đổi mới căn bản từ mục tiêu đến nội dung, phương pháp, phương tiện, đánh giá kết quả. Hệ thống môn học cũng phải thay đổi cho phù hợp – về mặt nội dung phải áp dụng quan điểm tích hợp và phân hóa. Riêng ở cấp THPT có sự phân hóa rất sâu, nghĩa là chỉ học một số ít môn bắt buộc, còn lại là tự chọn với hình thức và nội dung khá đa dạng. Điều này ảnh hưởng lớn đến cơ cấu đội ngũ, trình độ chuyên môn của giáo viên cũng như trình độ quản lý của các nhà lãnh đạo.

Trong bối cảnh đó, mỗi GV phải nhận thức được vai trò của mình để tích cực hơn trong việc tiếp cận đổi mới chương trình và sách giáo khoa, phải thay đổi ngay tư duy lạc hậu, bảo thủ là lúc nào cũng chỉ biết bám vào sách giáo khoa và sách hướng dẫn của Bộ GD&ĐT. Phải thay đổi khả năng tiếp cận, linh hoạt và ứng dụng một cách linh hoạt từ phía GV THPT, làm sao sau mỗi giờ dạy, học sinh tiếp thu được kiến thức

một cách thoải mái nhất và thành thạo trong thực hành, giải quyết được các yêu cầu bài tập về nhà của giáo viên.

### 4. Kết luận

Nâng cao nhận thức của đội ngũ GV THPT về công tác bồi dưỡng GV trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo là vấn đề rộng lớn, phức tạp, không thể giải quyết một sớm một chiều, không thể dựa vào một lực lượng chủ yếu nào, mà phải huy động sức mạnh của toàn xã hội. Một nền giáo dục tiên tiến phải hướng vào mục tiêu “*phát triển con người bền vững*”. Vì thế, đổi mới nhận thức, tư duy phải được tiến hành trước tiên để tạo ý chí thống nhất của toàn đội ngũ, có căn cứ khoa học thực hiện tốt từng việc cụ thể, có cơ sở xác định trách nhiệm phối hợp chặt chẽ các bước, các giai đoạn với nhau. Đó là tiền đề để công tác quản lý hoạt động bồi dưỡng giáo viên THPT tại cơ sở giáo dục thu được thành công tốt đẹp.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban nghiên cứu chiến lược của Bộ GD&ĐT, *Tình hình giáo dục Việt Nam trong những năm đầu thế kỉ 21*, Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 31, tháng 4 - 2008.
2. Bàn Tiến Long, *Đào tạo theo nhu cầu xã hội ở Việt Nam - Thực trạng và giải pháp*, Tạp chí Khoa học giáo dục, số 17/2007.
3. Chính phủ (2011), *Chiến lược phát triển giáo dục Việt Nam 2011-2020*, Hà Nội.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011.
5. Phan Văn Kha, *Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo theo tinh thần Nghị quyết TW 8, khóa XI*, Tạp chí Khoa học Giáo dục số 9 - 2014.
6. *Điều lệ trường trung học* (Ban hành kèm theo Thông tư số: 12/2011/TT-BGDĐT ngày 28/3 /2011 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo)
7. Nguyễn Cảnh Toàn (2001), *Tự giáo dục, tự học, tự nghiên cứu*, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

### SUMMARY

*Basing on the survey results of 200 managers and teachers at high schools in Dongnai province, the article presents unsettled situation in fostering high schools teachers in this province, such as: lack of recognizing role of self – learning, self-cultivating professional, slowly innovate teaching methods and weakly access to renew curriculum and textbooks. From this research, the author puts forward some solutions to overcome these shortcomings in order to contribute to improve the awareness of teachers' in-service training activity.*